

Werkvorm Week van Respect (1 lesuur / 50 min)

Geschikt voor:	Alle niveaus, vo en mbo.
Doel:	Ervaren wat respect voor jezelf en anderen betekent en gezamenlijk brainstormen over wat respectvol gedrag inhoudt
Benodigdheden:	Een klaslokaal waarin de tafels verschoven kunnen worden, presentatiescherm, Mentimeter account (gratis)
Rol docent:	Gespreksleider

Het is de Week van Respect! Respect is een belangrijke voorwaarde voor een veilige sfeer in je klas. Daarom hebben we een gratis werkvorm bedacht die jouw leerlingen dieper laat nadenken over respectvol en respectloos gedrag. Met gebruik van Mentimeter creëer je met je klas een 'Respectmuur': een overzicht van mensen die de leerlingen zelf respecteren.

Het doel is een positieve les waarin leerlingen mogen delen voor wie (mens, dier, of natuur) ze respect hebben. Ook ga je met je leerlingen brainstormen over respectvol en respectloos gedrag aan de hand van een videofragment. Op die manier kom je er met je klas achter om welke redenen ze respect voor iemand hebben en welk gedrag ze daaraan kunnen koppelen. Aan het eind van de les hebben de leerlingen een positief gevoel en heb je als leerkracht een basis gelegd voor respectvol gedrag in je klas.

Doelen:

- Leerlingen denken op een positieve manier na over respect.
- Leerlingen krijgen inzicht in respectvol en respectloos gedrag.
- Leerlingen stellen zich open door te delen wie ze respecteren.
- Leerlingen formuleren concrete regels hoe respectvol met elkaar om te gaan.

Hoe werkt het?

Leerlingen kijken een filmpje over een voorbeeld van respectloos gedrag in de openbare ruimte. Samen gaan ze brainstormen over de respectvolle- en loze uitingen die ze in het filmpje zien. Daarna mogen de leerlingen middels Mentimeter delen wie ze respecteren. Klassikaal kies je een aantal antwoorden uit en ga je met leerlingen in gesprek.

Vorbereiding:

- Zet het videofragment van Bart Lutters bij Eva Jinek klaar (02:34 - 03:36) via de beamer, via https://npo.nl/start/serie/eva/seizoen-1/talkshow-eva-jinek_2/afspelen
- Maak en/of login bij een (gratis) Mentimeter account, via <https://www.mentimeter.com/app/home>
- Maak een Mentimeter aan via New Menti > start from scratch > word cloud > typ de vraag in: Voor wie heb jij respect?

Aan de slag!

Stap 1: Vorbereidingen - 5min voorafgaand

Zorg dat alle voorbereidingen getroffen zijn voordat de les begint. Bekijk ook voorafgaand aan de les het videofragment, zodat je weet wat de leerlingen te zien krijgen.

Stap 2: Introductie - 5min

Vertel de leerlingen dat het de Week van Respect is en dat jullie in deze les een Respectmuur gaan maken. Introduceer in grote lijnen de les: eerst kijken de leerlingen een filmpje, daarna volgt er een groepsopdracht en het maken van de Respectmuur. Tot slot wordt er afgesloten met een klassikaal gedeelte waarin leerlingen concrete regels opstellen voor respectvol gedrag in de klas.

Spreek daarna met je klas af wat de regels zijn tijdens deze les: bijvoorbeeld dat je elkaar laat uitpraten, dat je je hand opsteekt als je iets wil zeggen, dat je nadenkt voordat je iets zegt. Zijn er nog afspraken die de leerlingen willen toevoegen?

Stap 3: Videofragment - 10min

Speel het videofragment van Eva Jinek af, waarin Bart Lutters respectloos gedrag tegengaat in het OV. Bespreek dit vervolgens door aan de leerlingen te vragen wat ze hebben gezien, wat er werd gezegd en gedaan. Blijf eerst bij de feiten. Vraag de leerlingen wat ze hebben gezien aan respectvol en respectloos gedrag. Vraag leerlingen vervolgens of ze respect hebben voor de actie van Bart Lutters, en waarom.

Belangrijk: in het fragment komt homofobie voor. Dit kan in de klas leiden tot opmerkingen of over discussies over de acceptatie van LHBTQIA+-mensen. Mocht dit leiden tot respectloze uitingen, koppel dit dan gelijk aan het onderwerp van de les en dat respect betekent dat je iemand in diens waarde laat, ongeacht wat je van diegene vindt. Je kan het er bijvoorbeeld niet mee eens zijn dat een man nagellak draagt, maar dat betekent niet dat je iemand erover mag uitschelden of treiteren. Een mooie techniek om opmerkingen of discussies in goede banen te leiden is 'Begrenzen en Uitnodigen' van Leon Meijs. Uitleg over deze techniek vind je aan het einde van dit document.

Stap 4: Brainstormen over respectvol gedrag - 10min

Verdeel de klas in groepjes van 4/5 leerlingen. Laat de leerlingen in groepjes samen 5 minuten brainstormen over respectvol gedrag.

Vragen waar leerlingen over kunnen brainstormen:

- ✓ Waarom heb je respect voor anderen?
- ✓ Wat doet iemand die respect heeft voor anderen?
- ✓ Wat vind jij respectvol gedrag?

Neem vervolgens nog 5 minuten de tijd om plenair de antwoorden te bespreken. Laat telkens één persoon uit het groepje hun ideeën en antwoorden vertellen. Zo wordt geïnventariseerd hoe de klas respectvol gedrag voor zich ziet.

Stap 5: De Respectmuur - 10min

Pak nu de Mentimeter erbij. Open het scherm met de vraag 'Voor wie heb jij respect?' De leerlingen kunnen met hun laptop naar [mentimeter.nl](https://www.mentimeter.nl) en loggen in met de code. Vervolgens krijgen de leerlingen 5 minuten de tijd om iemand in te vullen voor wie ze respect hebben. Vertel de leerlingen dat dit over iedereen kan gaan: over een familielid, een vriend of vriendin, of een bekend persoon. Het mag zelfs gaan over hun huisdier of over de natuur. Het gaat erom dat ze iemand invullen voor wie ze respect hebben en wie ze hoog hebben zitten.

Tegelijkertijd komen de antwoorden op het scherm, waarbij de antwoorden die vaker voorkomen groter worden weergegeven. Op deze manier komen er op het bord allerlei mensen te staan voor wie de leerlingen respect hebben.

Kijk naar de antwoorden op het bord en kies er een aantal uit die veel zijn ingevuld of die je opvallend vindt. Vraag welke leerlingen deze personen als voorbeeld hebben ingevuld en om welke redenen. Probeer als docent steeds een koppeling te maken naar concrete waarde of handeling waardoor een leerling respect heeft voor iemand. Dit doe je zodat je aan het eind van de les kunt bespreken wat respectvol gedrag betekent in de context van het klaslokaal.

Voorbeelden:

Als een leerling respect heeft voor zijn ouders omdat ze hard werken, kun je een koppeling maken naar een waarde die hieraan ten grondslag ligt, bijvoorbeeld zorgzaamheid. Als een leerling bijvoorbeeld een artiest respecteert vanwege hun mooie muziek, kun je vragen of de leerling zich wellicht gezien en gehoord voelt door die artiest en dit koppelen aan de waarde dat iemand zichzelf mag zijn.

Stap 6: Regels - 10min

Nu is het tijd om de stap te maken naar het bevorderen van respect in de klas. Leerlingen hebben gebrainstormd over uitingen van respect en nagedacht over voor wie ze respect hebben. Kijk nog eens op het bord: welke mensen staan er en welk bijbehorend gedrag zouden de leerlingen meer willen zien in de klas? Spreek af met de klas dat je drie regels wil opstellen over respectvol gedrag in de klas. Laat leerlingen aan het woord en schrijf de resultaten op het bord. Als er meer dan drie regels uitkomen, is dat ook goed.

Stap 7: Afsluiting - 5min

Sluit de les af door de regels - het resultaat van de les - te benoemen die je samen met de klas hebt afgesloten.

Meer weten over onderwijs projecten en werkvormen van Critical Mass? Verder aan de slag met sociale veiligheid op school? Stuur diederik@criticalmass.nl een mailtje, we gaan graag met je in gesprek.

Ter info: Begrenzen en Uitnodigen van Leon Meijs

Wanneer een leerling iets roept wat niet door de beugel kan en jij merkt dat jij of iemand anders door negatieve emoties overmand wordt, is het belangrijk om dit bespreekbaar te maken. Hoe doe je dat effectief zonder je relatie met deze leerling te verliezen en toch zoveel mogelijk neutraal en objectief te blijven?

Leon Meijs heeft een methodiek bedacht waarbij je in plaats van alleen te begrenzen en te straffen geadviseerd wordt om bij een extreme opmerking de leerlingen te wijzen op het effect van een soortgelijke opmerking op anderen. Tegelijkertijd laat je de deur wagenwijd open voor een betekenisvol gesprek met deze leerling en met je andere leerlingen.

Hoe?

Stel, een leerling roept 'Alle Nederlandse vrouwen zijn hoeren'. Je kunt uit drie handelingswijzen kiezen:

1. Je zegt dat je zo'n opmerking niet vindt kunnen en je stuurt de leerling klas uit
2. Je besteedt geen aandacht aan de opmerking en gaat door met de les
3. (**Begrenzen**) Je zegt dat een dergelijke opmerking jou raakt, omdat je zelf een vrouw bent en je jezelf geen hoer vindt maar (**Uitnodigen**) dat je wel benieuwd bent naar waarom de leerling dat vindt. Hoe komt de leerling aan deze mening?

Als je voor handelingswijze 3 kiest:

3b. (**Delen**) Ga in gesprek met de rest van de klas. Zijn er andere mensen die dezelfde mening delen? Zijn er mensen die heel wat anders denken? Ga zo door met open vragen stellen. Je vat samen en verspreidt de meningen rond. Je mag ook zeggen wat jij ervan vindt, bijvoorbeeld dat je er niet mee eens bent omdat het kwetsend is, maar dat je je ook soms zorgen maakt over.... Je stelt je kwetsbaar op.

3c. Daarna zou je aan de klas kunnen vragen of we vinden dat we zo met elkaar willen omgaan: door te schelden, meningen over anderen te poneren die kwetsend kunnen zijn, te generaliseren etc.